

Frø-Norge samlet til ett rike

Etter årelang forskning innenfor engfrøavl, revegetering, kulturlandskap og blomstereng har NIBIOs avdeling Landvik ved Grimstad nå utvidet sitt tilbud innen stedeegne frøblandinger til å favne hele Hytte-Norge.

TEKST: ARVE HENRIKSEN

I 2016 BEGYNTE NORSK institutt for bioøkonomi, NIBIO, å samle inn frø fra populasjoner fra Sørøstlandet, inkludert Oslo-området og lavlandet på Sør- og Østlandet, til en høyde av ca. 200 moh. På grunnlag av dette innsamlingsarbeidet kunne de i 2019 lansere sine to første frøblandinger til etablerings av blomstereng, en «tørrengblanding» og en «friskengblanding» for Sørøstlandet. Nå kan de tilby blomsterengfrø for hele 9 regioner.

– Her skjer en kontinuerlig oppdatering etter hvert som vi får ny kunnskap, sist ved at blanding 3 for Vestlandet ble delt i 3a «Kyststrøk» og 3b «Indre fjordstrøk og høyere liggende strøk». For Sørøstlandet har vi dessuten helt fra starten hatt to varianter, én for «tørreng» og én for «friskeng», slik at det totale antallet rene blomsterfrøblandinger nå er 11 fordelt på ni regioner, sier Trygve

S. Aamlid, seniorforsker ved NIBIO Landvik. Også ved restaurering av anleggsområder i fjellet bør det brukes mest mulig stedeegent plantemateriale. Derfor gjennomførte NIBIO og frøprodusenter i Telemark allerede i årene 2007–2011 prosjektet «Fjellfrø», og siden har NIBIO produsert frøblandinger med stedeegent plantemateriale til revegetering etter naturinngrep i fjellet. Dette gjelder store inngrep som veiutbygging, men også hytteotmer. Fjellgresset som produseres er basert på mormateriale innsamlet i de viktigste fjellområdene i Norge, og de viktige artene er fjellrapp, sauesvingel, fjelltimotei, fjellkvein og smyle.

NIBIO er også kommet langt med å sette sammen naturgressblandinger for lavlandet. Dette er blandinger som egner seg for naturlig gressbakke eller hyttetak, ikke for plen. De kan enten sås alene, eller man kan blande

dem med blomsterfrø for de respektive regioner.

– For dem som først og fremst er ute etter naturgress til hyttetak eller revegetering av hytteotmer, kommer vi i år til å lansere blandingen «Fjellfrø Nord-Norge» i tillegg til «Fjellfrø Hardangervidda» og «Fjellfrø Dovre/Rondane/Røros». Den nye nordnorske blandingen består av rødsvingel «Tromsø», engkvein «Ibestad», fjellrapp «Saltfjellet» og fra 2026 vil vi også ha med fjelltimotei «Troms». Naturgressblandingen kan brukes alene eller sammen med blomsterfrøblandingen for respektive region, sier Aamlid.

De rene blomsterfrøblandingen for de ni ulike regionene selges for det meste i 10 grams poser som er nok til 10–15 m². Hytteeiere som trenger mer enn 100 g blomsterfrø, kan bestille direkte fra NIBIO.

Nasjonal dugnad

De siste 100 årene har over 90 prosent av de gamle, artsrike slåtteområdene forsvunnet, derfor mener NIBIO det er viktig å legge til rette for flere blomsterenger med ville markblomster i hverdagslandskapet for å unngå at mange av de stedeegne artene skal forsvinne. Og her kan hyttefolkene spille en viktig rolle. I natur- og kulturlandskapet er det mange sår etter utbygging av blant annet store hyttefelt.

– Det er et felles ansvar for hele samfunnet å bidra med å gjenskape de gamle blomsterengene. Det er også i henhold til den nasjonale tiltaksplanen for pollinerende insekter. Dessverre har insektpopulasjonene gått dramatisk ned, ikke bare humler, men også andre nytteinsekter. Dette henger gjerne sammen med måten landbruket har utviklet seg på, gjennom mer bruk av

gjødsel og plantevernmidler, men også ved at mange bruk legges ned og de gamle slåtteengene gror igjen, sier forsker Ellen Svalheim ved NIBIO, som på oppdrag fra Miljødirektoratet også er nasjonal koordinator for oppfølging av handlingsplan for slåtteområde.

– Synes du hyttefolk bør velge blomstereng fremfor plen på hytta?

– Det synes jeg. Du kan anlegge plen der det er regelmessig tråkk og slitasje, men rett bortenfor kan du anlegge blomstereng med stedeegne markblomster og nøye deg med å slå og fjerne høyet en eller to ganger om året, sier hun.

Men før du setter i gang, se på landskapet rundt deg om det passer med blomstereng der.

– Har du hytte midt inne i skogen, eller høyt til fjells, er det ikke naturlig at det

plutselig skal dukke opp ei blomstereng. Ligger hytta derimot i tilknytning til et kulturlandskap, vil en blomstereng med ville markblomster kunne være et viktig støttehabitat for biomangfoldet i området, enten det er nede i bygda, i et gammelt seterområde eller i et skogs- og utmarksbeiteområde, sier hun.

– Hva annet kan hyttefolkene bidra med?

– Det er en fare for at de artsrike slåtteområdene skal bli liggende som små øyer i landskapet, slik at det ikke skjer noen genutveksling mellom dem. Det kan da bli for langt å fly mellom disse stedene for de pollinerende insektene. Her kan hyttefolkene være med på å skape et mer pollinatorvennlig landskap ved å anlegge egne blomsterenger, avslutter hun.